

در مسیر پیشرفتیم

متوقف نمی شویم

ایران - قوی

تحقق چشم انداز

۲۲ سال از ابلاغ سند «چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی» می‌گذرد. ■ سندی که در سال ۱۳۸۲ از سوی مقام معظم رهبری به دولت سیدمحمد خاتمی ابلاغ شد و البته از سال ۱۳۸۴ به اجرا درآمد. براساس این سند در چشم‌انداز ۲۰ساله ایران کسوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل. اما امروز چه میزان از این تصویر محقق شده؟

۱. بر اساس تحقیقات جامع مرکز پژوهش‌های مجلس، تا انتهای دهه ۸۰ اقتصاد صنعتی رشد کرد در دهه ۹۰ اقتصاد صنعتی دچار عقبگرد شد. ۲. سال گذشته به لحاظ شاخص جهانی نوآوری ایران در رتبه ۶۴ در بین ۱۳۳ کشور جهان بود. از منظر کیفیت نهادهای رتبه ۱۳۳ و کیفیت زیرساخت‌ها رتبه ۹۵ و پیچیدگی کسب و کار رتبه ۱۱۰، به لحاظ شاخص صنعتی شدن افسول جدی در دهه ۹۰ داشته‌ایم. به لحاظ رشد اقتصادی در بسیاری از زمینه‌ها در ۱۰ سال دهه ۹۰ دچار افت شدید. این یعنی یک دهه از ۲۰ سال ایران به سمت چشم‌انداز خود حرکت نکرد. ■ علت چه بود؟ برخی معتقدند علت دشمنی آمریکا و تحریم‌های خرد کننده و حداکثری بوده. آن‌هم نسبت به کشوری که عادت داشته به مصرف پول نفت و سرمایه‌خوری

■ اما واقعیت فقط این نیست رهبری بر اساس سخنان کارشناسان مختلف توصیه می‌کرد که به جای تمرکز بر مذاکرات با آمریکا بر تولید داخل و اقتصاد درون‌زا و مقاومتی تمرکز کنید کاری که دولت روحانی هیچگاه به آن دست نزد. ■ اما آیا حقیقتاً ایران به چشم‌انداز ۲۰ساله نزدیک شد؟ جالب‌است بدانیم رهبری از همان ابتدا به جز دولت‌ها، نیروی جوان کشور را مباشر اصلی این حرکت می‌دانستند. نیروی جوان ما چه کرد؟ ایران به کجا رسید؟ ■ اولین آورده ایران انقلاب علمی بود که تا انتهای دهه ۸۰ بازده برابر متوسط جهانی رشد تولید علم به نحو چشمی داشتیم و بعد از آن در دولت کم‌کار غربگرا این میزان ولو چند درصد کاهش پیدا کرد باز هم بیش از ۱۰ برابر متوسط جهانی بود. ■ نکته دوم اصل تاب‌آوری ایران بود. ایران توانست از پس تحریم‌های بی‌سابقه و فشارهای رسانه‌ای برای آشوب داخلی، ناامنی و همه فشارهای ۳۶۰ درجه جهانی جان سالم به در ببرد. ■ واقعیت آن است که قدرت مقاومت اقتصادی و فرهنگی و شناختی و امنیتی یک کشور تبدیل به شاخص‌هایی نشده که نشان دهد ایران چه جایگاهی دارد. ■ این مثل آن است که درخت خمیده میان طوفان‌ها که نشکسته و از ریشه در نیامده را با رخت‌های عادی در فضای بی‌هیاهو مقایسه کنیم.

■ ایران فشارهای ناشی از التهايات بازار، کرونا، تحریم، جنگ شناختی بی‌امان، آشوب‌های داخلی وارداتی و حتی جنگ سخت را با قدرت پشت سر بگذارد و تاب آورد. ■ ایران تصمیم گرفت مستقل باشد و این استقلال خواهی در میان مردم و عقلانیت آنها باعث هجوم دشمنان شد. ایران تصمیم داشت در عرصه بین‌المللی عدالت‌خواه باشد و تسلیم زورگویی نشود. ■ ایران به اعتقاد بزرگ‌ترین ابرقدرت‌های جهان راس اختاپوسی بود که آنها با او درگیر بودند. راس جبهه مقاومت و آزادیخواهی، این در این چند سال تثبیت شد. ■ ظهور و وحدت ایمانی ایران در اوج فشارهای بی‌امان در تشییع حجاج قاسم، شهید رئیسی، در راهپیمایی‌ها، در جنگ ۱۲ روزه و... ظهور یک دارایی مهم بود که مهمترین تمساد قدرت درونی سرمد بود. به اعتقاد بسیاری از افسران جنگ نرم دشمن، ایران با تاب‌آوری خود در سال ۱۴۰۴ نقشه‌های ۲۰ساله آنها را نابود کرد و این چشم‌خیره‌کننده معنوی نیز یکی از مهمترین داشته‌های ایران بود. ■ این قدرت ایمانی لایزال و آن انقلاب علمی و آن تاب‌آوری و مقاومت مقابل زورگويان ابرقدرت جهانی باعث شد ارتباطات ایران با جهان گسترده شود از حضور فعال در بریکس و شانگهای تا پیمان‌های منطقه‌ای و چرخش راهبردی کشورهای منطقه به سمت ایران و تقابل با اسرائیل.

۱۰ خبر راهبردی نشان از پیشرفت کشور

کشور با کمبودها و مشکلات واقعی روبه‌روست و این واقعیتی انکارناپذیر است؛ اما در عین حال، حرکت‌رو به جلو هم متوقف نشده است. مرور این ۱۰ خبر راهبردی نشان می‌دهد ایران با وجود محدودیت‌ها، در مسیر پیشرفت‌تدریجی و اثرگذار قرار دارد.

۱ رکوردشکنی صادرات غیرنفتی؛ عبور از ۶۲ میلیارد دلار

صادرات غیرنفتی ایران در ۱۰ ماهه ۱۴۰۴ به ۶۲ میلیارد دلار رسید؛ با رشد ۱۸٫۵ درصدی ارزشی، سهم بالای محصولات شیمیایی و کشاورزی نشان می‌دهد اقتصاد کشور عملاً از «نفت‌محوری» فاصله گرفته و مسیر درآمذایی متنوع‌تری پیدا کرده است.

۲ سلامت مردم؛ امید به زندگی ۱۹ سال افزایش یافت

امید به زندگی در ایران از ۵۶ سال به حدود ۷۵ سال رسیده؛ رشدی که از بسیاری کشورهای توسعه‌یافته بیشتر است. این پیشرفت نتیجه گسترش بیمه، شبکه بهداشت، واکسیناسیون و دسترسی عمومی به درمان بوده و مستقیماً کیفیت زندگی مردم را بالا برده است.

۳ مرگ و میر در زایمان یک دهم میانگین جهانی

مرگ‌ومیر مادران باردار در ایران به حدود ۲۰ مورد در هر ۱۰۰ هزار تولد رسیده؛ کمتر از یک‌دهم میانگین جهانی. این یعنی حتی در مناطق محروم هم زایمان امن به یک «حق واقعی» تبدیل شده، نه امتیاز شهری.

۴ خودکفایی درمانی؛ از دارو تا تجهیزات حیاتی

ایران امروز ۹۷ درصد داروی مصرفی و حدود ۸۵ درصد تجهیزات حیاتی بیمارستانی را در داخل تولید می‌کند. نتایج‌اش این است که تحریم، جنگ یا بحران‌هایی مثل کرونا نتوانست سیستم درمان کشور را زمین‌گیر کند.

۵ پزشکی پیشرفته و گردشگری سلامت؛ ایران مقصد درمان منطقه

ایران در درمان بیش از ۷۰ بیماری پیشرفته خودکفا شده و سالانه نزدیک به یک میلیون بیمار خارجی از ۱۶۰ کشور برای درمان وارد کشور می‌شوند. پزشکی ایران هم جان نجات می‌دهد و هم ارز وارد کشور می‌کند.

می‌توان گفت: قدرت پایدار ملی + توان حل مسائل اساسی کشور + ورود به فرآیند تمدن‌سازی نوین اسلامی یعنی نزدیکی به قله

دلایل نزدیک شدن به قله:

■ **رشد اقتصادی:** با اینکه ضعیف‌ترین کارنامه جمهوری اسلامی، کارنامه اقتصادی است ولی با وجود همه نوع جنگ از جنگ نظامی تا جنگ اقتصادی، در سال ۱۳۵۶ (آخرین سال حکومت رژیم طاغوتی) رتبه اقتصاد ایران ۵۳ بوده و در سال ۱۴۰۲ به رتبه ۲۱ دنیا رسیده است. هرچند این روند در ۲ سال اخیر کند شده است.

■ **توان دفاعی و نظامی:** در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، ۲ قدرت اتمی جهان به جنگ ایران آمدند اما دست آخر مجبور شدند از ایران تقاضای آتش‌بس کنند.

■ ایران جزو ۱۷ ارتش قدرتمند جهان است. ■ ایران جزو ۱۰ قدرت برتری موشکی جهان است. ■ ایران جزو ۱۰ کشور برتر ناوگان زیردریایی نظامی است.

■ **پیشرفت‌های علمی خیره‌کننده:** ایران در چند فناوری غیرقابل خرید از جمله موشکی، پهپادی، هسته‌ای، نانو، زیستی و... به خوداتکایی رسیده.

■ رتبه ۱۵ تولید علم در جهان در سال ۲۰۲۳ ■ رتبه ۴ تولید علم نانو در جهان ■ رتبه ۱۰ جهان از نظر ثبت اختراعات

■ **ورود به مرحله دوم خودسازی، جامعه‌سازی و تمدن‌سازی:** انقلاب پرشکوهِ ملت ایران که بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر

قله از نظر مقام معظم رهبری کجاست؟

«اگر مقاومت کردید، آن وقت قله را فتح خواهید کرد و به قله حاکمیت دین خدا، حاکمیت حق، حاکمیت عدل، به قله رسیدن به مقصود و غرض از خلقت انسانی که عبارت از تکامل انسان و کمال بشری باشد خواهید رسید؛ کاری که از بعد از زمان رسول خدا تا امروز انجام نگرفته. این کار، کار شماس» (۱۵/۲/۱۴۰۲)

بنا به فرمایش فوق، شرط رسیدن به قله از نگاه مقام معظم رهبری «مقاومت» است. و نیز **استحکام**؛ در همه کارها، در راه معنویت و حقیقت و حاکمیت توحید آن‌شاءالله خواهید توانست با همین استحکام حرکت کنید. این، امیدی است که به شما جوان‌های امروز هست. (همان)

چرا نزدیک‌الیه؟

ما از بخش زیادی از مسیر با وجود شیب تند عبور کرده و به قله‌ها نزدیک شده‌ایم. (۲۶/۵/۱۴۰۲)

جدید است، تنها انقلابی است که یک چله پرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دومین مرحله خودسازی و جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است. (بیانیه گام دوم)

■ جامعه ایرانی از یک جامعه پیرو قدرت‌های جهانی به یک جامعه تاثیرگذار در منطقه و جهان تبدیل شده است. گستره تاثیر ایران در کشورهای منطقه و نیز کشورهای دیگر جهان نشان از حرکت رو به قله و تبدیل شدن ایران به یک قدرت جهانی دارد.

■ ایران امروز در مقایسه با همسایگان خود و در شرایطی که در منطقه‌ای قرار دارد که روز به روز شاهد فتنه‌انگیزی و جنگ‌افروزی آمریکا و اسرائیل است در مقایسه با همسایگان خود از امن‌ترین کشورهای منطقه است. این امنیت در مقایسه با اول انقلاب نشان از صعود و پیشرفت ایران است.

■ رژیم صهیونیستی که مهم‌ترین دشمن ایران است، به اذعان سران آن رژیم امروز برای موجودیت خود می‌تهدید موجودیت، به خاطر اقتدار ایران و تبدیل شدن ایران به یک قدرت جهانی است. ایران جزو ۱۰ کشور سازنده و پرتاثيرگرماهواره است.

پیشرفت صنعتی:

■ ایران جزو ۱۰ کشور برتر تولیدکننده فولاد است. ■ ایران رتبه ۹ تولید انرژی در جهان است. ■ جزو ۱۰ کشور اول تولید واکسن کرونا در جهان است. انسجام داخلی و عبور از فتنه‌ها نشان می‌دهد که از مرحله حفظ موجودیت در اول انقلاب به مرحله باور ملی برای رسیدن به قله‌ها رسیده‌ایم و این باور ملی مهمترین ابزار برای رسیدن به قله‌هاست.

چند نکته:

■ پیشرفت‌های ایران در این ۴۷ ساله در حالی است که ایران قبل از انقلاب هیچ زیرساخت قابل ملاحظه‌ای نداشت و در اکثر زمینه‌ها وابسته بود. ■ سابقه کشورهای پیشرفته به بیش از ۲۰۰ سال می‌رسد اما ایران در کمتر از نیم قرن توانسته خود را همراه این قافله کند و رفاه نسبی را در اکثر نقاط کشور گسترش دهد و حتی در برخی زمینه‌ها جزو برترین‌های دنیا شود. ■ ایران تحولاتی بالاترین تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی و سیاسی توسط قدرت‌های جهان بوده است اما با این حال دست از پیشرفت برنداشته است و تاب‌آوری و تحمل اجتماعی، ایران را به عنوان نمونه‌ای شکست‌ناپذیر معرفی کرده است. ■ هویت واحد ایرانی اسلامی که پیوندی عمیق بین کل جامعه ایجاد می‌کند که در بسیاری از کشورهای پیشرفته این هویت مستقل و یکپارچه کم‌رنگ است. ■ قدرت اصلی که این پیشرفت‌ها را رقم می‌زند عزم عمومی است برای استقلال کشور و همت نخبگان است برای رسیدن به قله‌های علمی و فناوری. ■ حمایت‌ها و هدایت‌های رهبران انقلاب توانسته است ایران را به عنوان کشوری در مسیر پیشرفت به جهانیان عرضه کند. هرچند ضعف برخی دولت‌ها و کوتاهی‌های عمومی ممکن است سرعت این پیشرفت را کم کرده باشد اما اصل پیشرفت از بین نرفته است. ■ سرمایه انسانی قوی از عوامل مهم این پیشرفت محسوب می‌شود. هرچند که برخی ضعف‌های ساختاری باعث شده از این سرمایه بهره‌پهنه نشود اما در مجموع کشور به دست همین جوانان کشور ساخته شده است.

در گوشه و کنار کشور کمبودها و مشکلاتی داریم از جمله: ■ **محیط زیست:** زیرگردها، خشک شدن تالاب‌ها، فرونشست زمین. ■ **مدیریت آب:** تنش آبی در فلات مرکزی و جنوب. ■ **صنعت خودرو و کیفیت:** کیفیت پایین محصولات عمومی. ■ **ارزش پول ملی:** تورم و کاهش قدرت خرید.

اما این همه واقعیت نیست؛ ما با وجود این مشکلات، پیشرفت‌هایی هم داشته‌ایم:

■ **صنایع دفاعی و موشکی:** بازدارندگی نظامی بالا

■ **قدرت نظامی:** رتبه ۱۴ در دنیا

■ **نانو تکنولوژی و سلول‌های بنیادی:** رتبه‌های تک‌رقمی در جهان

■ **سدسازی و ساز:** توان مهندسی بالا در ساخت‌وساز

■ **تولید علم:** رشد سریع مقالات علمی و دانشگاهی

■ **امید به زندگی:** افزایش از ۵۵ سال (در سال ۵۷) به بالای ۷۶ سال

■ **سلول‌های بنیادی:** جزو ۱۰ کشور برتر جهان در تحقیقات سلول‌های بنیادی

■ **سیمان:** رتبه ۷ تولید سیمان

■ **فولاد:** رتبه ۱۰ تولید فولاد در جهان

■ **فناوری نانو:** رتبه ۴

■ **فناوری فضایی:** جزو ۱۰ کشور دارای چرخه کامل فناوری فضایی (ساخت ماهواره و پرتابگر)

■ **دانش بنیان:** ثبت بیش از ۷۰۰۰ شرکت دانش بنیان

رشد چندبرابری بازار تجارت الکترونیک در دهه اخیر

توصیه‌های پایانی:

باید واقعیت را کامل دید، نه فقط نیمه خالی لیوان و نه فقط نیمه پر آن در ضمن حفظ دستاوردهای فراوانی که داشته‌ایم باید با مطالبه‌گری و تلاش ضعف‌ها و کمبودها را جبران کنیم، امید واقع‌بینانه که در کلمات رهبر انقلاب فراوان به آن اشاره شده است می‌تواند تهدیدها را تبدیل به فرصت کند، کمالاتی که تاکنون تجربه‌ها باعث شد بسیاری از صنایع و وسایل بومی‌سازی شود. با برنامه‌ریزی مناسب می‌توان پیشرفت‌های متوازن را به‌دست آورد.

ورزش ایران؛ پیشرفت هم‌زمان مردان و زنان

ایران در سال‌های اخیر هم در ورزش مردان و هم زنان به نتایج قابل توجهی رسیده؛ از قهرمانی‌های جهانی در کشتی، وزنه‌برداری و تکواندو تا مدال‌آوری زنان در تکواندو، کاراته، تیراندازی و قایقرانی.

معمای توسعه در ایران

چرا هم پیشرفت می‌کنیم هم بحران و کمبود داریم؟